

Prof. dr Jelena Ž. Kočović¹
Prof. dr Tatjana N. Rakonjac-Antić²
Prof. dr Marija R. Koprivica³
Kristina N. Bradić⁴

PRAVCI RAZVOJA TRŽIŠTA OSIGURANJA

ORIGINALNI NAUČNI RAD

Apstrakt

Globalno tržište osiguranja važan je deo svetske ekonomije i na njegov razvoj utiču makroekonomski faktori, intenziviranje postojećih rizika i pojava novih, promene regulative, globalizacija, liberalizacija itd. Pandemija koronavirusa (COVID-19), prirodne katastrofe ogromnih razmera, inflacija i geopolitički događaji, uticali su, u najvećoj meri, na pad ili usporavanje rasta globalne ekonomije i svetskog tržišta osiguranja. Došlo je do blagog pada globalne premije osiguranja u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu, a prema preliminarnim rezultatima, 2023. nastupio je blagi porast premije osiguranja u odnosu na 2022. godinu. Promene su se dogodile u ponudi usluga osiguranja, tražnji za njima i poslovanju osiguravača. Predmet rada je analiza pravaca razvoja svetskog tržišta osiguranja. Cilj rada je da se istakne stepen razvijenosti osiguranja u svetu i ukaže na spremnost svetskog tržišta osiguranja da se odupre negativnim pojavama i iskoristi savremene izazove za rast i poboljšanje performansi.

---

¹ Redovni profesor, Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet, Kamenička 6, 11000 Beograd, jelena.kocovic@ekof.bg.ac.rs

² Redovni profesor, Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet, Kamenička 6, 11000 Beograd, tatjana.rakonjac@ekof.bg.ac.rs

³ Vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet, Kamenička 6, 11000 Beograd marija.koprivica@ekof.bg.ac.rs

⁴ Polaznik master studija, Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet, Kamenička 6, 11000 Beograd bradickristina1@gmail.com

Rad primljen: 16.7.2024.

Rad prihvaćen: 19.8.2024.

Ključne reči: tržište osiguranja, životno osiguranje, neživotno osiguranje, pravci razvoja, COVID-19, prirodne katastrofe, inflacija, digitalizacija.

I Uvod

Obezbeđujući stabilnost funkcionisanja vitalnih procesa, osiguranje doprinosi stvaranju preduslova za ekonomski rast društva. Usporavanje globalnog ekonomskog rasta u etapama, visoka inflacija i geopolitička neizvesnost imaju ogroman uticaj na svetsko tržište osiguranja. Analiza prethodno navedenih promena veoma je važna za definisanje mogućnosti prilagođavanja i strategije razvoja tržišta osiguranja. U radu će biti analizirani pravci razvoja i savremeni izazovi na svetskom tržištu osiguranja.

II Pokazatelji razvijenosti svetskog tržišta osiguranja

Svet je izložen sve većem broju makroekonomskih šokova već dugi niz godina, i to od svetske finansijske krize 2008/2009. godine, krize evra, sve do krize izazvane pandemijom COVID-19⁵ i razornih geopolitičkih sukoba. Uprkos negativnim dejstvima prethodno navedenih šokova, ispoljena je relativna otpornost globalnog tržišta osiguranja. Ekonomski šokovi mogu da utiču negativno na premiju osiguranja, obim odštetnih zahteva, kao i na rezultate investiranja sredstava.⁶ U 2023. godini, procena je da su prihodi od globalne premije osiguranja iznosili oko 7100 milijardi \$, što predstavlja blagi porast globalne premije osiguranja u odnosu na 2022. godinu, kada je ona iznosila oko 6782 milijarde \$ (i u 2024. godini se očekuje realni rast od 1,7% u odnosu na 2023. godinu, ali su ovi rezultati ispod desetogodišnjeg proseka (2012–2021. godina) od 2,6%). Taj blagi rast nastupa nakon pada globalne premije osiguranja od 1,1% u 2022. u odnosu na 2021. godinu. U 2022. globalna premija neživotnog osiguranja iznosila oko 3969 milijardi \$ (58,52% svetske premije osiguranja), a globalna premija životnog osiguranja je dosegla oko 2813 milijardi \$ (41,48% svetske premije osiguranja).⁷ Tri tržišta osiguranja, u 2022. godini, s najvišim iznosima premije osiguranja (nominalno) bila su: tržište osiguranja SAD (2960 mlrd \$), Kine (698 mlrd \$) i Velike Britanije (363 mlrd \$).⁸ Udeo premije osiguranja SAD u ukupnoj

⁵ Svetska zdravstvena organizacija je proglasila pandemiju COVID-19 11. 3. 2020. godine, a 5. 5. 2023. godine proglašen je kraj pandemije (oko 765 miliona obolelih i oko 6,9 miliona preminulih osoba u svetu od posledica COVID-19), Tatjana Rakonjac-Antić, *Penzijsko i zdravstveno osiguranje*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, 2024, str. 223, prema www.who.int.

⁶ Allianz Research, „Allianz Global Insurance Report 2023: Anchor in turbulent times“, 2023, https://www.allianz.com/en/economic_research/insights/publications/specials_fmo/global-insurance-report.html, pristupljeno 10. 7. 2024, str. 18.

⁷ Swiss Re Institute, „World insurance: stirred, and not shaken“, *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023, str. 19–42.

⁸ U 2021. godini japansko tržište osiguranja bilo je na trećem mestu s premijom osiguranja od 398 mlrd \$, a britansko tržište osiguranja na četvrtom mestu sa premijom osiguranja od 374 mlrd \$.

svetskoj premiji osiguranja porastao je 2022. u odnosu na 2021. godinu sa oko 40% na oko 44% kao posledica rasta premija glavnih vrsta osiguranja i aprecijacije dolara u odnosu na skoro sve glavne valute u svetu. Kinesko tržište osiguranja zadržalo je istovetno učešće premije osiguranja u ukupnoj svetskoj premiji osiguranja sa 10,3%, a učešće premije osiguranja tržišta Velike Britanije u ukupnoj svetskoj premiji osiguranja iznosilo je 5,4% (videti detaljnije informacije prikazane u okviru Tabele 1).

Tabela 1. Premija osiguranja (nominalno) na deset najvećih tržišta osiguranja u svetu

Država (tržište)	Ukupna premija u mlrd \$ u 2022. godini	Ukupna premija u mlrd \$ u 2021. godini	% promene	Globalno tržišno učešće u 2022. godini	Globalno tržišno učešće u 2021. godini
SAD	2960	2725	8,6%	43,7%	40,3%
Kina	698	696	0,2%	10,3%	10,3%
Velika Britanija	363	374	-2,8%	5,4%	5,5%
Japan	338	398	-15,1%	5,0%	5,9%
Francuska	261	293	-10,7%	3,9%	4,5%
Nemačka	242	272	-11,3%	3,6%	4,0%
Južna Koreja	183	193	-5,3%	2,7%	2,9%
Kanada	171	166	2,8%	2,5%	2,5%
Italija	160	192	-16,5%	2,4%	2,8%
Indija	131	123	6,5%	1,9%	1,8%

Izvor: Pripremljeno prema Swiss Re Institute, „World insurance: stirred, and not shaken“, *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023, str. 40.

Učešće ukupne premije osiguranja pet najvećih tržišta osiguranja (SAD, Kina, Velika Britanija, Japan, Francuska) u ukupnoj svetskoj premiji osiguranja povećalo se u 2022. godini (68,3%) u odnosu na 2021. godinu (66,5%). Među dvadeset najvećih tržišta osiguranja u 2022. godini bilo je pozicionirano sedam tržišta osiguranja država Azije (Kina, Japan, Južna Koreja, Indija, Tajvan, Hongkong, Singapur) sa učešćem premije osiguranja u globalnoj premiji osiguranja od 22,9%. Prosečna realna godišnja stopa rasta premije osiguranja u Kini od 2009. do 2018. godine iznosila je 13,4%.⁹ Ako bi se nastavila takva tendencija, izvesno je da bi Kina, zajedno sa ostalim azijskim državama, koje se po veličini premije osiguranja nalaze u prvih dvadeset država sveta, predstavljala važan pokretač razvoja i u narednom periodu. Procena je da će Kina biti jedan od ključnih učesnika u globalnoj ekonomiji i na strani proizvodnje i na strani

⁹ Jelena Kočović, Tatjana Rakonjac-Antić, Marija Koprivica, Predrag Šulejić, *Osiguranje u teoriji i praksi*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, 2021, str. 433.

potrošnje.¹⁰ Indijsko tržište osiguranja jedno je od najbrže rastućih tržišta osiguranja na svetu (sa globalnim tržišnim učešćem u 2022. godini od oko 1,9%). U 2022. u odnosu na 2021. godinu premija na ovom tržištu osiguranja porasla je za 6,5%. Predviđanja su da će, ako se rast nastavi ovim tempom, indijsko tržište osiguranja do 2032. godine biti šesto tržište osiguranja po veličini ukupne globalne premije osiguranja.¹¹

Tabela 2. Deset najbolje rangiranih država prema ukupnim premijama osiguranja *per capita* i % GDP-a, 2022. godina

Rang	Država	Ukupna premija osiguranja <i>per capita</i> (\$)	Rang	Država	Ukupna premija osiguranja kao % GDP-a
1.	Kajmanska ostrva	20.834	1.	Kajmanska ostrva	23,2
2.	Hongkong	9159	2.	Makao	20,9
3.	SAD	8885	3.	Hongkong	19,0
4.	Singapur	7563	4.	SAD	11,6
5.	Danska	7320	5.	Tajvan	11,4
6.	Makao	6605	6.	Južnoafrička Republika	11,3
7.	Švajcarska	6364	7.	Južna Koreja	11,1
8.	Irska	5438	8.	Danska	10,9
9.	Švedska	5180	9.	Ujedinjeno Kraljevstvo	10,5
10.	Finska	5036	10.	Finska	10,0
	Svet (ukupno)	853		Svet (ukupno)	6,8

Izvor: Pripremljeno prema Swiss Re Institute, „World insurance: stirred, and not shaken“, *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023.

Ukupna premija osiguranja *per capita* u svetu je u 2022. godini iznosila 853 \$ i 6,8% GDP-a (videti detaljnije informacije po državama u Tabeli 2).

III Globalne promene u poslovanju osiguravača

Pored već postojećih, poslednjih godina, intenziviraju se novi digitalni, socijalni, ekonomski, zdravstveni, klimatski, geopolitički i drugi rizici koji utiču na poslovanje osiguravača i ponudu usluga osiguranja.¹² Najviše pod uticajem

¹⁰ Allianz Research, str. 10.

¹¹ Swiss Re Institute, „World insurance: inflation risks front and centre“, *Sigma*, No. 4/2022, Zürich, 2022, str. 15.

¹² Kennedys Law, „2022 insurance industry forecast: trends and future risks“, <https://kennedyslaw.com/en/thought-leadership/reports/trends-and-future-risks>, pristupljeno 6. 7. 2024, str. 2–14.

COVIDa-19, ubrzan je proces automatizacije i digitalizacije na tržištu osiguranja i ovo iskustvo omogućilo je bolje uslove za njegovu adekvatnu pripremu za eventualne buduće pandemije. Prethodno navedena pandemija, klimatske promene, katastrofalni prirodni događaji, inflacija, promene na tržištu rada, zahtevi osiguranika, promena regulative, pojava konkurentskih institucija, novih tehnoloških i finansijskih usluga itd. usloveli su i globalne promene u poslovanju osiguravača. Klimatske promene se ubrzavaju uz ekstremna ispoljavanja poslednjih godina, što zahteva brzu reakciju osiguravača.¹³ Za bolje upravljanje rizicima klimatskih promena potrebno je i jačanje javno privatnih partnerstava.¹⁴ U 2023. godini evidentirana je 291 mlrd \$ ekonomskih šteta od prirodnih katastrofa, što prevazilazi desetogodišnji prosek od 235 mlrd \$. Osiguravači su isplatili 108 mlrd \$ naknada šteta od prirodnih katastrofa nastalih u 2023. godini, što ovu godinu čini jednom od godina sa najvećim isplaćenim naknadama šteta u istoriji. Već četvrtu godinu za redom, osigurane štete usled prirodnih katastrofa na globalnom nivou prevazišle su 100 mlrd \$, i očekuje se da će u dugom roku nastaviti da rastu po stopi od 5 do 7% godišnje.¹⁵

Svetski makroekonomski ambijent je iz godine u godinu sve složeniji. U uslovima inflacije smanjuje se kupovna moć osiguranika i potencijalnih osiguranika, povećavaju se troškovi u vezi s nadoknadom šteta (pogotovo u sektoru zdravstvenog i imovinskog osiguranja), uvećava se rizik od nedostizanja odgovarajućeg prinosa na investirana sredstva premija osiguranja itd.¹⁶ Mere monetarne politike koje se primenjuju s ciljem stabilizovanja inflacije mogu uticati na recesiju itd. Razvija se gig ekonomija u okviru koje poslodavci s radnicima zaključuju ugovore za kratkoročne poslove. To je nov oblik zapošljavanja koji menja tradicionalni odnos poslodavca i zaposlenog. Fleksibilno je radno vreme, zadaci su uglavnom kratkoročni i mnogi radnici rade na daljinu. Novi oblici zapošljavanja utiču i na skiciranje novih usluga osiguranja. Regulativa u vezi sa solventnošću je rigoroznija, s ciljem da obezbedi uslove za nesmetano poslovanje osiguravača i, pre svega, za zaštitu korisnika osiguranja.

Osnovni pokretači četvrte industrijske revolucije su veštačka inteligencija¹⁷, »big data«, tj. analitika velikih podataka, mašinsko učenje, internet stvari, robotika, »blockchain«, autonomna vozila, 3-D štampa, nanotehnologija, biotehnologija itd. Primenom prethodno navedenih tehnologija omogućava se opstanak i razvoj osiguravača u digitalnom svetu.¹⁸ »Big data« (analitika velikih podataka) se odnosi

---

¹³ International Association of Insurance Supervisors, Global Insurance Market Report, Basel, 2023, str. 41–56.

¹⁴ Miloš Pjanić, Milica Inđić, Vera Zelenović, Mirela Mitrašević, „Insurance industry: opportunities and challenges“ in Engineering management and competitiveness (2024) (EMC 2024), str. 225–230.

¹⁵ Swiss Re Institute, „Natural catastrophes and inflation in 2023: gearing up for today's and tomorrow's weather risks“, *Sigma*, No. 1/2024, Zürich, 2024.

¹⁶ Eduardo D'Alma, August Majer, Global Insurance Market Pulse 2023/2024, Wavestone, 2023, str. 6.

¹⁷ Karl Hersch, James Colaco, Michelle Canaan, 2024 global insurance outlook, Deloitte Center for Financial Services, 2024, str. 12–15.

¹⁸ Jelena Kočović, Tatjana Rakonjac-Antić, Marija Koprivica, Predrag Šulejić, *Osiguranje u teoriji i praksi*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, 2021, str. 444–448, prema, Schwab K., Davis N. „Shaping the Fourth Industrial Revolution“, World Economic Forum, Geneva, 2018, str. 7.

na ogromne skupove podata kojima osiguravači mogu da pristupe ili su ih sami sakupili, a koje mogu da analiziraju radi dobijanja informacija o rizicima osiguranika, rizicima poslovanja itd. Dostupnost prethodno navedenih podataka osiguravačima daje konkurentsku prednost u odnosu na druge subjekte koji nemaju pristup datim podacima.¹⁹ Digitalizacijom u osiguranju se uspostavljaju novi načini komunikacije sa osiguranicima, novi načini realizovanja poslovnih procesa, ali se stvaraju i novi rizici. Najvažniji efekti digitalizacije na sektor osiguranja su: poboljšanje iskustva osiguranika, unapređenje poslovnih procesa, razvoj novih proizvoda (usluga).²⁰

„Insurtech“ kompanije su novi učesnici na tržištu osiguranja koji koriste prednosti novih tehnologija da obezbede osiguravajuće pokriće za digitalno pismene osiguranike. U ponudi imaju personalizovane usluge i rade u uslovima potpune automatizacije poslovnih procesa. Te kompanije su usmerene na neiskorišćene segmente tržišta osiguranja i na pojedinačne usluge (npr. telematičko osiguranje). Poboljšanje iskustva osiguranika, unapređenje poslovnih procesa osiguravača, razvoj novih usluga osiguranja predstavljaju najznačajnije efekte digitalizacije na ovaj sektor. Osiguravači radi pravovremenog pružanja relevantnih informacija osiguranicima i potencijalnim osiguranicima u vezi sa osiguranjem koriste: veb-sajtove, aplikacije za mobilne uređaje, robotske savetnike, društvene mreže (npr. *Facebook*), video platforme (npr. *YouTube*) itd. Uz tradicionalne kanale prodaje (direktna prodaja, prodaja preko zastupnika i posrednika), raste i udeo alternativnih digitalnih kanala prodaje osiguranja putem interneta, društvenih medija i mobilnih aplikacija.²¹ Tendencija koncentracije i centralizacije kapitala takođe su karakteristike svetskog tržišta osiguranja. Glavni pokretači konsolidacije u osiguranju su sve učestaliji katastrofalni rizici, regulatorne promene i tehnološki progres. Ukрупnjavanje kapitala proizlazi iz potrebe za osiguranjem od krupnih rizika, rastućih solventnosnih kapitalnih zahteva i nastojanja da se kroz spajanja i pripajanja sa inovativnim kompanijama tehnološkim liderima olakša digitalna transformacija tradicionalnih osiguravača.²² Za savremeno tržište osiguranja, katastrofalni rizici predstavljaju izazov koji pretili da ugrozi performanse osiguravača, ali istovremeno i priliku za dalju ekspanziju i razvoj sektora, naročito u zemljama u razvoju, gde je stepen pokrivenosti katastrofalnih šteta osiguranjem nizak.²³

---

¹⁹ Dino Wilkinson, Alec Christie, Anthony A Tarr, Juli-Anne Tarr, „Big Data, Artificial Intelligence and Insurance. In *The Global Insurance Market and Change*, 2024., Chapter 2.

²⁰ Jelena Kočović, Tatjana Rakonjac-Antić, Marija Koprivica, Predrag Šulejić, *Osiguranje u teoriji i praksi*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, 2021, str. 444-448, prema, Eling M., Lehman M. „The Impact of Digitalization on the Insurance Value Chain and the Insurability of Risks“, *Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 43(3), 2018, str. 363.

²¹ J. Kočović, T. Rakonjac-Antić, M. Koprivica, P. Šulejić, (2021). str. 444-448.

²² Jelena Kočović, Marija Koprivica, Željko Jović, „Sustainable Developments of Insurance in Crisis Conditions“, *Contemporary Challenges and Sustainability of the Insurance Industry* (editors Jelena Kočović, Biljana Jovanović Gavrilović, Branislav Boričić, Marija Koprivica), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2021, str. 137–157.

²³ Jelena Kočović, Marija Koprivica, Gorana Krstić, „Catastrophic risks and contemporary insurance market“, *Challenges and tendencies in contemporary insurance market* (editors Jelena Kočović,

IV Savremeni trendovi na tržištu neživotnog i životnog osiguranja u svetu

Globalna premija neživotnog osiguranja je u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu porasla za 0,5% (realno), a procena je da je u 2023. ostvareno povećanje od 1,4% u odnosu na 2022. godinu (videti Grafikon 1). Predviđa se da će osnovni pokretač daljeg rasta globalne premije neživotnog osiguranja biti jačanje privrednih aktivnosti. Osiguravači su, generalno, povećavali premije osiguranja radi obezbeđenja sredstava za pokriće rastućih troškova po osnovu šteta usled inflacije.²⁴ Najviše je ostvarena premija osiguranja u zdravstvenom osiguranju, 49% od ukupne premije neživotnog osiguranja.²⁵ SAD, kao najznačajnije svetsko tržište zdravstvenog osiguranja, prema prvim preliminarnim rezultatima, imalo je pad premije zdravstvenog osiguranja od 1,4% (realno) u 2023. godini usled smanjenja tražnje nakon pandemije COVIDa-19. Za razliku od razvijenih država Evrope na čijem tržištu nisu na vidiku značajne promene, na azijskom tržištu očekuje se nastavak rasta premije zdravstvenog osiguranja. Za 2023. godinu procenjen je rast od 8,9% koji je potpomognut državnim medicinskim pokrićima i digitalizacijom. Procena je da je globalna premija zdravstvenog osiguranja smanjena za 0,6% u 2023. godini, a da će doći do blagog povećanja u 2024. godini. U osiguranju motornih vozila ostvareno je oko 21% ukupne globalne premije neživotnog osiguranja, a procenjuje se, prema preliminarnim rezultatima, da je u 2023. godini ostvaren rast premije ove vrste osiguranja od 2,8% (realno). Za 2024. godinu očekuje se rast od 2,2% kao posledica jačanja ekonomskih uslova i realizovanja ranije potražnje za motornim vozilima nakon odblokiranja zastoja u lancu snabdevanja. Premija osiguranja imovine u globalnoj premiji neživotnog osiguranja u 2022. godini učestvovala je sa 14%. Značajan rast premija osiguranja od odgovornosti bio je u 2021. godini, 12,3%, a u 2022. godini rast je iznosio samo 1,6% (realno).²⁶ Očekuje se dalji rast premije osiguranja kredita i osiguranja jemstva koje već dugi niz godina rastu za oko 5,1% (nominalno) na godišnjem nivou.²⁷

Branislav Boričić, Biljana Jovanović Gavrilović, Martin Balleer), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2017, str. 3-31.

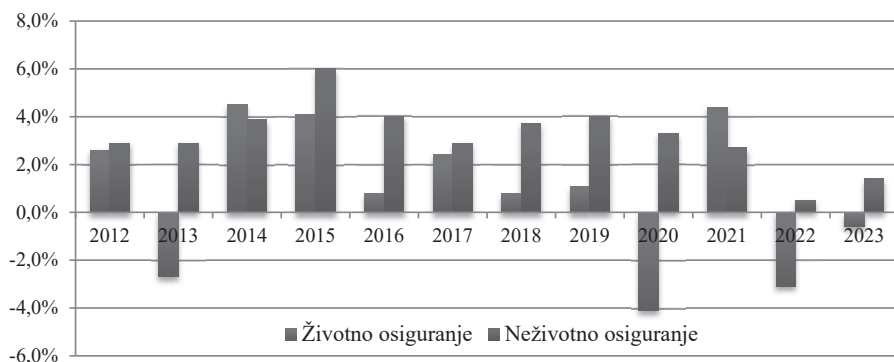
²⁴ www.swissre.com.

²⁵ Ukoliko se tržište neživotnog osiguranja podeli na zdravstveno osiguranje, personalno (individualno) osiguranje i komercijalno osiguranje (pravna lica zaključuju ugovore o osiguranju), u 2022. godini premija zdravstvenog osiguranja u okviru globalne premije neživotnog osiguranja učestvovala je sa 49%, u okviru personalnog osiguranja ostvareno je bilo 25%, a u okviru komercijalnog osiguranja 26% globalne premije neživotnog osiguranja.

²⁶ U svim regionima sveta rast je bio skroman osim u Aziji.

²⁷ Swiss Re Institute, „World insurance: stirred, and not shaken“, *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023, str. 16–26.

Grafikon 1. Realne godišnje stope rasta premije životnog i neživotnog osiguranja u svetu (2012–2023. godina)

Izvor: Pripremljeno prema <https://www.sigma-explorer.com/>

Globalna stopa rasta premije životnih osiguranja u svetu u 2020. godini bila je negativna (-4,4%). U prethodnom desetogodišnjem periodu zabeležen je realan rast (po stopi od 1,7% prosečno godišnje).²⁸ Procena je da je nakon smanjenja globalne premije životnog osiguranja u 2022. godini za 3,1% u odnosu na 2021. godinu došlo do povećanja premije životnog osiguranja od 0,7% (realno) u 2023. godini. Taj rast je posledica povećanja izdavanja za štednju stanovništva, rasta premija osiguranja po pojedinačnim ugovorima o osiguranju, porasta kamatnih stopa²⁹ itd. Rast premija osiguranja je brži kod zemalja u razvoju i zemalja Azije u odnosu na visokorazvijene zemlje.³⁰ Usled porasta prihoda od ulaganja sredstava i smanjenja odštetnih zahteva po osnovu COVIDa-19, došlo je do povećanja profitabilnosti osiguravača na globalnom tržištu životnog osiguranja.³¹ Radi povećanja otpornosti poslovanja životnih osiguravača na pandemiju COVIDa-19, potrebno je bilo sprovođenje proaktivnog upravljanja rizikom.³²

²⁸ Jelena Kočović, „Contemporary challenges and perspectives of insurance market development“, *Development of Modern Insurance Market: Constraints and Possibilities* (editors Jelena Kočović, Biljana Jovanović Gavrilović, Žaklina Stojanović, Zorica Mladenović, Dejan Trifunović, Marija Koprivica), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2022, str. 3–20.

²⁹ Swiss Re Institute, „Life insurance in the higher interest rate era: asset-savvy is the new asset-light“, *Sigma*, No. 2/2024, Zürich, 2024, str. 15.

³⁰ Swiss Re Institute, „World insurance: stirred, and not shaken“, *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023, str. 26.

³¹ Swiss Re Institute, „Economic stress reprices risk: global economic and insurance market outlook 2023/24“, *Sigma*, No. 6/2022, Zürich, 2022, str. 32.

³² Maria Carannante, Valeria D'Amato, Paola Fersini, Salvatore Forte, Giuseppe Melisi, „Disruption of Life Insurance Profitability in the Aftermath of the COVID-19 Pandemic“, *Risks*, 10:40, <https://doi.org/10.3390/risks10020040>, str. 13.

V Pravci razvoja tržišta osiguranja u Srbiji

Na tržištu osiguranja u Srbiji još od 2018. godine posluje 16 društava za osiguranje. Ukupna premija osiguranja u 2022. godini iznosila je oko 1,2 mlrd \$. Od prethodno navedenog iznosa 78,6% je ostvareno premije u neživotnom osiguranju, a 21,4% u životnom osiguranju (videti podatke prikazane u okviru Tabele 3). Među osnovne pokazatelje stepena razvijenosti tržišta osiguranja, a i važne indikatore ekonomske razvijenosti države, svrstavaju se premija osiguranja *per capita* (gustina osiguranja) i procentualno učešće premije osiguranja u bruto domaćem proizvodu (penetracija osiguranja).

Tabela 3. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja Srbije (2012-2022.)

Pokaz./ God.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Br. osig. komp.	24	24	21	20	19	17	16	16	16	16	16
Ukupna premija osig. u mil \$	713	770	698	727	761	939	966	1,024	1,067	1,200	1,200
Bilansna suma osig. sektora u finans. sek- toru (%)	4,5	4,8	5,2	5,8	6,1	6,3	6,7	6,6	6,0	6,0	5,6
Premija <i>per capita</i> (\$)	96	104	111	105	114	123	140	150	154	176	179
Premija u BDPu (%)	1,8	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9
Premija životnog osig. (% od ukupne premije osig.)	19,3	22	23,1	23,9	25,9	24,4	23,8	23,3	23,8	22,7	21,4
Premija neživotn. osig. (% od ukupne premije osig.)	80,7	78	76,9	76,1	74,1	75,6	76,2	76,7	76,2	77,3	78,6

Izvor: Kočović, str. 15. prema www.nbs.rs i www.institute.swissre.com

Relativno stabilno učešće ukupne premije osiguranja u bruto domaćem proizvodu ukazuje na uravnoteženo kretanje dva parametra tokom vremena, što predstavlja posledicu uzajamne uslovljenosti ekonomskog razvoja i razvoja tržišta osiguranja.³³ Prema vrednosti tog pokazatelja od 1,9% u 2022. godini, Srbija se svrstala na 65. mesto u svetu, dok je isti indikator u zemljama EU iznosio 6,4%. Premija osiguranja *per capita* u 2022. godini u Srbiji je iznosila 177 \$, što je petostruko više u poređenju sa 2002. godinom (33 \$). Prema tom indikatoru, srpsko tržište osiguranja je u 2022. godini bilo rangirano na 63. mestu u svetu. Na prvom mestu su se nalazila Kajmanska ostrva sa 20.834 \$ premije osiguranja *per capita* (videti podatke prikazane u okviru Tabele 2). Slovenija je, sa 1396 \$ premije osiguranja *per capita*, bila rangirana na 30. mestu u svetu. Hrvatska je sa 456 \$ premije osiguranja *per capita* u istoj godini bila rangirana na 43. poziciji u svetu. Prosečna premija osiguranja *per capita* u zemljama članicama EU iznosila je 2377 \$ u 2022. godini.³⁴ Najveće učešće u ukupnoj premiji osiguranja u Srbiji od 29,1% u 2022. godini ostvarilo je osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila, kao obavezna vrsta osiguranja. Učešće premije životnih osiguranja tokom poslednjih godina je relativno stabilno. U 2022. godini je iznosilo 22,7% od ukupne premije osiguranja.³⁵

Razvoj srpskog tržišta osiguranja uslovljen je prvenstveno kretanjima u makroekonomskom ambijentu. Od primarnog značaja su povećanje zaposlenosti i životnog standarda stanovništva, jačanje privrednih aktivnosti, stabilnost nacionalne valute, razvoj finansijskog tržišta itd. Za funkcionisanje osiguranja, obezbeđenje sredstava za isplatu osiguranih suma i naknade šteta kao i realizaciju finansijsko akumulatorske funkcije osiguranja, između ostalog, važna je i razvijenost tržišta novca i tržišta kapitala. Na kraju 2021. godine usvojena je Strategija razvoja tržišta kapitala za period 2021-2026. godina sa ciljem stvaranja adekvatnih uslova za ulaganje sredstava za sve učesnike, među kojima su i osiguravači.³⁶ Budući da regulatorni okvir u velikoj meri utiče na razvoja tržišta osiguranja, tokom poslednje decenije sprovedeno je nekoliko važnih promena u regulativi koja se odnosi na poslovanje društava za osiguranje u Srbiji po ugledu na pravna rešenja u ekonomski razvijenim zemljama (primena elemenata Solventnosti II). Razvoj kvalitetne i potpune statistike osiguranja na nacionalnom nivou preduslov je za tačnost aktuarskih obračuna i baza

---

³³ Jelena Kočović, Tatjana Rakonjac-Antić, Marija Jovović, „Effects of privatization model of insurance market in transition economies”, From Global Crisis to Economic Growth Which Way to Take? Vol. I, Economics (editors Miomir Jakšić, Božidar Cerović, Aleksandra Praščević), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2012, str. 486.

³⁴ Swiss Re Institute, „World insurance: stirred, and not shaken”, *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023.

³⁵ Narodna banka Srbije, Sektor osiguranja u Republici Srbiji: Izveštaj za 2022, Beograd, 2023, str. 13.

³⁶ Miloš Petrović, „Brief overview of particular elements of the capital market development strategy (2021): adjustment of insurance industry to European union standards”, Tokovi osiguranja, 4/2022, str. 110-111., prema, Strategija za razvoj tržišta kapitala za period 2021. do 2026. godine („Službeni glasnik RS”, br. 102/2021).

zdravog rasta tržišta u budućnosti.³⁷ U uslovima ubrzanih tehnoloških promena, važno je da osiguravači prepoznaju i iskoriste mogućnosti koje pruža digitalizacija za poboljšanje iskustva osiguranika, unapređenje poslovnih procesa i obezbeđenje novih usluga. Konstantno je neophodno ulaganje napora za osnaživanje i unapređenje međusobnog poverenja između učesnika na tržištu osiguranja i jačanje poslovne etike i društveno odgovornog poslovanja osiguravača.³⁸

V Zaključak

Pod uticajem usporavanja rasta globalne ekonomije, inflatornih pritisaka, geopolitičkih događaja, prirodnih katastrofa, pandemije COVIDa-19, pooštavanja regulative, ispoljavanja starih i pojave novih rizika, globalizacije, liberalizacije itd., došlo je do promena u poslovanju osiguravača i u ponudi usluga osiguranja. Intenziviran je proces ukupnjavanja kapitala, konsolidacije u osiguranju, digitalizacije i automatizacije poslovnih procesa. Pored korišćenja tradicionalnih kanala prodaje (direktna prodaja, prodaja preko zastupnika i posrednika), povećan je i udeo alternativnih digitalnih kanala prodaje osiguranja putem interneta, društvenih medija i mobilnih aplikacija. U 2022. godini zabeležen je blagi pad globalne premije osiguranja u odnosu na 2021. godinu, što ukazuje na to da je tržište osiguranja pokazalo priličnu otpornost na makroekonomske šokove izazvane pandemijom COVIDa-19 i sukobom u Ukrajini. Prema preliminarnim rezultatima, u 2023. godini ostvaren je mali rast ukupne svetske premije osiguranja u odnosu na 2022. godinu. U 2022. globalna premija neživotnog osiguranja je iznosila 58,52% svetske premije osiguranja, a globalna premija životnog osiguranja iznosila je 41,48% svetske premije osiguranja. Tržišta osiguranja s najvišim iznosima premije osiguranja, u 2022. godini, bila su tržišta osiguranja SAD (globalno tržišno učešće oko 44%), Kine (globalno tržišno učešće oko 10%) i Velike Britanije (globalno tržišno učešće oko 5%). U Srbiji je u 2022. godini 78,6% od ukupne premije osiguranja akumulirano u neživotnom osiguranju, a 21,4% u životnom osiguranju. Najveće učešće u ukupnoj premiji osiguranja, od 29,1%, imalo je osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (obavezno osiguranje). Prema vrednosti pokazatelja učešća premije u bruto domaćem proizvodu od 1,9% u 2021. godini, Srbija se nalazila na 65. mestu u svetu, a prema pokazatelju premija osiguranja per capita od 176 \$, bila je pozicionirana na 62. mestu na svetu. Za razvoj srpskog tržišta osiguranja od izuzetne važnosti je razvoj privrede, povećanje nivoa zaposlenosti i životnog standarda stanovništva, primena unapređenih regulatornih okvira, razvoj finansijskog tržišta itd.

---

³⁷ J. Kočović, M. Koprivica, G. Krstić, str. 12.

³⁸ Ivana Soković, „Značaj osiguranja i perspektive razvoja u Srbiji“, Tokovi osiguranja, 2/2024, str. 277-278.

Literatura

- Allianz Research, „Allianz Global Insurance Report 2023: Anchor in turbulent times“, 2023, https://www.allianz.com/en/economic_research/insights/publications/specials_fmo/global-insurance-report.html, pristupljeno 10. 7. 2024.
- Carannante, M., D'Amato, V., Fersini, P., Forte, S., Melisi, G., „Disruption of Life Insurance Profitability in the Aftermath of the COVID-19 Pandemic“, *Risks*, 10:40, <https://doi.org/10.3390/risks10020040>
- D'Alma, E., Majer, A., *Global Insurance Market Pulse 2023/2024*, Wavestone, 2023.
- Hersch, K., Colaco, J., Canaan, M., *2024 global insurance outlook*, Deloitte Center for Financial Services, 2024.
- International Association of Insurance Supervisors, *Global Insurance Market Report*, Basel, 2023.
- Eling M., Lehman M. „The Impact of Digitalization on the Insurance Value Chain and the Insurability of Risks“, *Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 43(3), 2018.
- Kennedys Law, „2022 insurance industry forecast: trends and future risks“, <https://kennedyslaw.com/en/thought-leadership/reports/trends-and-future-risks>, pristupljeno 6. 7. 2024.
- Kočović, J., „Contemporary challenges and perspectives of insurance market development“, *Development of Modern Insurance Market: Constraints and Possibilities* (editors Jelena Kočović, Biljana Jovanović Gavrilović, Žaklina Stojanović, Zorica Mladenović, Dejan Trifunović, Marija Koprivica), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2022, str. 3–20.
- Kočović, J., Rakonjac-Antić, T., Jovović, M., „Effects of privatization model of insurance market in transition economies“, *From Global Crisis to Economic Growth Which Way to Take? Vol. I*, *Economics* (editors Miomir Jakšić, Božidar Cerović, Aleksandra Prašćević), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2012, str. 483–506.
- Kočović, J., Koprivica, M., Jović, Ž., „Sustainable Developments of Insurance in Crisis Conditions“, *Contemporary Challenges and Sustainability of the Insurance Industry* (editors Jelena Kočović, Biljana Jovanović Gavrilović, Branislav Boričić, Marija Koprivica), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2021, str. 137–157.
- Kočović, J., Koprivica, M., Krstić, G., „Catastrophic risks and contemporary insurance market“, *Challenges and tendencies in contemporary insurance market* (editors Jelena Kočović, Branislav Boričić, Biljana Jovanović Gavrilović, Martin Balleer), University of Belgrade, Faculty of Economics, Belgrade, 2017, str. 3–31.

- Kočović, J., Rakonjac-Antić, T., Koprivica, M., Šulejić, P., *Osiguranje u teoriji i praksi*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, 2021.
- Narodna banka Srbije, Sektor osiguranja u Republici Srbiji: Izveštaj za 2022, Beograd, 2023.
- Petrović M., "Brief overview of particular elements of the capital market development strategy (2021): adjustment of insurance industry to European union standards", Tokovi osiguranja, 4/2022.
- Pjanić M., Inđić M., Zelenović V., Mitrašević M., "Insurance industry: opportunities and challenges" in Engineering management and competitiveness (2024) (EMC 2024).
- Rakonjac-Antić, T., *Penzijsko i zdravstveno osiguranje*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, 2024.
- Soković, I., "Značaj osiguranja i perspektive razvoja u Srbiji", Tokovi osiguranja, 2/2024.
- Strategija za razvoj tržišta kapitala za period 2021. do 2026. godine („Službeni glasnik RS”, br. 102/2021).
- Schwab K., Davis N. "Shaping the Fourth Industrial Revolution", World Economic Forum, Geneva, 2018.
- Swiss Re Institute, "Life insurance in the higher interest rate era: asset-savvy is the new asset-light", *Sigma*, No. 2/2024, Zürich, 2024.
- Swiss Re Institute, "Economic stress reprices risk: global economic and insurance market outlook 2023/24", *Sigma*, No. 6/2022, Zürich, 2022.
- Swiss Re Institute, "Natural catastrophes and inflation in 2023: gearing up for today's and tomorrow's weather risks", *Sigma*, No. 1/2024, Zürich, 2024.
- Swiss Re Institute, "World insurance: inflation risks front and centre", *Sigma*, No. 4/2022, Zürich, 2022.
- Swiss Re Institute, "World insurance: stirred, and not shaken", *Sigma*, No. 3/2023, Zürich, 2023.
- Wilkinson D., Christie A., Tarr A.A., Tarr J.A, "Big Data, Artificial Intelligence and Insurance. In The Global Insurance Market and Change, 2024.
- www.institute.swissre.com
- www.nbs.rs
- www.sigma-explorer.com
- www.swissre.com
- www.who.int